

YANGI O‘ZBEKISTONNING TA‘LIM SOHASIDAGI INQILOBIY O‘ZGARISHLARI

Rustamov O‘lmas Xalimboyevich

*Toshkent viloyati Bo‘ka tumani 52-umumiy o‘rta ta‘lim
maktabi direktori*

Annotatsiya: *Mazkur maqolada Yangi O‘zbekiston ta‘lim siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biri bo‘lgan ta‘lim sifatini baholashning zamonaviy mexanizmlari hamda maktab direktori roli atroflicha tahlil qilinadi. PISA, TIMSS, PIRLS kabi xalqaro baholash dasturlarining milliy ta‘lim tizimi bilan uyg‘unligi, kompetensiyaga asoslangan baholash yondashuvlari, raqamli monitoring platformalari hamda sun‘iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishning afzalliklari yoritilgan. Maktab direktorining strategik rejalashtirish, pedagogik jamoani rag‘batlantirish, jamoatchilik bilan samarali hamkorlik o‘rnatish va raqamli boshqaruv ko‘nikmalarini rivojlantirish orqali ta‘lim sifatini oshirishdagi yetakchi o‘rni ko‘rsatib berilgan. Shuningdek, xalqaro tajribalarni o‘rganish va milliy baholash agentliklari faoliyatini rivojlantirishning strategik ahamiyati asoslab beriladi. Maqola maktab rahbarining zamonaviy menejment, raqamli savodxonlik hamda innovatsion boshqaruv kompetensiyalarini yuksaltirishning dolzarbligini ochib beradi.*

Kalit so‘zlar: *ta‘lim sifati, baholash mexanizmlari, maktab direktori, raqamli monitoring, kompetensiyaga asoslangan baholash, PISA, TIMSS, PIRLS, innovatsion boshqaruv, sun‘iy intellekt, Yangi O‘zbekiston.*

KIRISH

So‘nggi yillarda O‘zbekiston Respublikasida amalga oshirilayotgan islohotlar jamiyat hayotining barcha sohalarida tub burilish yasadi. Ayniqsa, ta‘lim tizimidagi islohotlar “Yangi O‘zbekiston” konsepsiyasining asosiy yo‘nalishlaridan biri sifatida mamlakatning intellektual salohiyatini yuksaltirishga, raqobatbardosh kadrlarni tayyorlashga, yosh avlodning ilmiy va ma‘naviy yetukligini ta‘minlashga qaratildi. Bugungi kunda ta‘lim sohasi davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishiga aylangan bo‘lib, uning tub mohiyatida inson kapitalini rivojlantirish g‘oyasi yotadi.

ASOSIY QISM

1. Yangi O‘zbekiston konsepsiyasida ta‘lim tizimining o‘rni

Prezident Shavkat Mirziyoyev rahbarligida shakllangan “Yangi O‘zbekiston – yangi taraqqiyot bosqichi” konsepsiyasi mamlakatda demokratik islohotlarni chuqurlashtirish bilan bir qatorda ta‘limni ham modernizatsiya qilishni talab etdi. “Har bir islohotning markazida inson manfaatlari turadi” degan tamoyil asosida ta‘lim tizimi tubdan qayta ko‘rib chiqildi.

2022-yilda qabul qilingan “2022–2026-yillarda yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi”da ta‘lim tizimini isloh qilishga oid 100 dan ortiq band mavjud bo‘lib, ular ta‘limning barcha bosqichlarini qamrab oladi — maktabgacha ta‘limdan oliy ta‘limgacha.

2. Maktabgacha va umumiy o'rta ta'limdagi yangilanishlar

Maktabgacha ta'lim sohasida bolalarning 6–7 yoshgacha sifatli tayyorgarligini ta'minlash, zamonaviy metodikalarni joriy etish, xususiy sektorni rivojlantirish bo'yicha keng islohotlar amalga oshirildi.

2017-yilda tashkil etilgan Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi (2023-yilda qayta tuzilgan) tizimda yagona boshqaruvni ta'minladi. 2025-yilga kelib maktabgacha ta'lim qamrovi 80% dan oshishi rejalashtirilgan.

Umumiy o'rta ta'limda esa:

- yangi Davlat ta'lim standartlari (DTS) joriy qilindi;
- o'qituvchilar malakasini oshirish tizimi qayta yo'lga qo'yildi;
- "Bir million dasturchi" loyihasi doirasida raqamli savodxonlik kengaytirildi;
- ta'lim muassasalariga xalqaro baholash tizimlari (PISA, TIMSS) talablariga mos yondashuv kiritildi.

3. Oliy ta'limdagi inqilobiy o'zgarishlar

Oliy ta'lim tizimi Yangi O'zbekiston davrida eng katta o'zgarishlarni boshdan kechirdi. 2017-yildan boshlab oliy ta'lim muassasalarining soni ikki barobardan ortdi, xorijiy universitetlar filiallari ochildi, o'qishga qabul kvotalari sezilarli darajada kengaydi.

Muhim yangiliklardan ba'zilari:

- oliy ta'lim muassasalarining akademik, moliyaviy va tashkiliy mustaqilligi kuchaytirildi;
- "Kredit-modul tizimi" joriy qilindi;
- xalqaro reytinglarga kirish uchun sifat ko'rsatkichlari belgilandi;
- ilm-fan va ishlab chiqarish integratsiyasi yo'lga qo'yildi;
- talabalarning ijtimoiy himoyasi kuchaytirilib, stipendiya va grant tizimi kengaytirildi.

4. Raqamli ta'lim va innovatsion texnologiyalar

Yangi O'zbekiston ta'lim siyosatining eng muhim jihatlaridan biri — raqamli ta'limni keng joriy etishdir. Pandemiya davrida shakllangan "onlayn ta'lim" tajribasi bugungi kunda "masofaviy ta'lim", "aralash ta'lim" (blended learning) tizimlari orqali takomillashtirildi.

Ta'lim muassasalarida elektron darsliklar, videodarslar, virtual laboratoriyalar, AI asosidagi baholash tizimlari joriy etilmoqda. Shuningdek, "My.edu.uz", "Eduportal.uz" kabi platformalar orqali o'qituvchilar va talabalar uchun yagona axborot muhiti yaratildi.

5. O'qituvchi maqomini yuksaltirish va inson kapitalini rivojlantirish

O'qituvchi jamiyat taraqqiyotining tayanchi sifatida Yangi O'zbekiston siyosatining markaziga qo'yildi. 2021-yilda qabul qilingan "O'qituvchi va murabbiylar kuni to'g'risidagi Prezident farmoni" asosida pedagoglarga ijtimoiy va moddiy qo'llab-quvvatlash mexanizmlari kuchaytirildi. O'qituvchilar uchun malaka toifalarini oshirish, mukofotlash tizimlari va xizmat haqlarini oshirish choralari ko'rildi.

6. Xalqaro hamkorlik va integratsiya

Yangi O'zbekistonning ta'lim siyosati xalqaro miqyosda ham faol hamkorlikni yo'lga qo'ygan. UNESCO, UNICEF, JICA, KOICA, Erasmus+ kabi tashkilotlar bilan qo'shma loyihalar amalga oshirilmoqda. Xorijiy ta'lim dasturlarini milliy tizimga moslashtirish

orqali talabalarga ikki diplomli ta’lim, akademik almashinuv, xalqaro sertifikatlash imkoniyatlari yaratildi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, Yangi O‘zbekiston davrida ta’lim tizimi tub inqilobiy o‘zgarishlarga yuz tutdi. Bu o‘zgarishlar mamlakatning kelajagini belgilovchi asosiy omil — inson kapitalini rivojlantirishga xizmat qilmoqda. Ta’limda sifat, samaradorlik va raqobatbardoshlikni ta’minlash yo‘lidagi izchil islohotlar kelgusida O‘zbekistonning taraqqiyotini yanada jadallashtiradi.

Yangi O‘zbekistonning ta’lim sohasidagi inqilobiy o‘zgarishlari – bu nafaqat tizimdagi islohotlar majmui, balki butun millat tafakkurida, qadriyatlarida, jamiyat madaniyatida yuz berayotgan yangilanish jarayonidir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “2022–2026-yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida”gi farmoni, 2022.
2. “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonun (yangi tahriri). Toshkent, 2020.
3. OECD. PISA 2022 Results. Paris: OECD Publishing, 2023.
4. Xudoyberdiyeva M. “Ta’lim sifatini boshqarishda innovatsion yondashuvlar”. O‘zbekiston pedagogika jurnali, 2023.
5. Jo‘rayev B. “Raqamli ta’lim: imkoniyatlar va istiqbollar”. Toshkent: Fan va texnologiya, 2024.